Το κείμενο δεν είναι διήγημα, δεν είναι βιογραφικό, είναι μέρος των αναμνήσεών μου. Είναι πραγματικά μία κατάθεση ψυχής, ενός παιδιού, που πρώτη του φορά τολμά να βγάλει από μέσα του τις ελάχιστες αναμνήσεις που έχει. Νιώθω σχεδόν ενοχές που δεν μπορώ να θυμηθώ περισσότερα, να βγάλω περισσότερο πόνο από μέσα μου.

Το κείμενο το αφιερώνω στον εγγονό μου και στην οικογένεια που θα αποκτήσει, για να μάθουν όση περισσότερη αλήθεια γίνεται, για το Ολοκαύτωμα. Δεν είμαι συγγραφέας. Θέλω μόνο να καταθέσω τις αναμνήσεις των παιδικών και μου χρόνων, διότι, περιέργως, όσο μεγαλώνω τόσο μεγαλώνει και το πρόβλημα. Πίστευα ότι, κάποια στιγμή θα ξεθωριάσει. Το αντίθετο. Γιγαντώνεται και όσο αισθάνομαι ότι αμφισβητείται, τόσο νιώθω την υποχρέωση να βάλω και εγώ ένα λιθαράκι στη γνωστοποίηση αυτής της τραγωδίας πού προσεύχομαι να μην ξαναζήσει αυτός ο τόσο ταλαιπωρημένος λαός. Ελπίζω αυτή η κατάθεση να μεταφέρει τη φόρτιση με την οποία γράφτηκε και να διαβαστεί από τους απογόνους μου και μερικούς λίγους φίλους ως φόρος τιμής σε αυτούς που χάθηκαν.

Στρατόπεδο Bergen Belsen.

Δεν μπορώ να θυμηθώ αν ήταν λαμαρινένια τολ ή παράγκες ξύλινες. Ήταν όμως μακρόστενα κτίσματα, μισοσκότεινα με σειρές από τρίπατα κρεβάτια, δεξιά και αριστερά. Επάνω, στο τελευταίο κρεβάτι, ένας στενός φεγγίτης, έδινε λίγο φως, έστω και εφιαλτικό, σ' αυτό το πένθιμο τοπίο. Στη μέση, μία μικρή σόμπα έκανε ό,τι μπορούσε για να βγάλει λίγη ζέστη. Στα κρεβάτια, άρρωστοι, μερικές φορές στριμωγμένοι για να ζεσταθούν, με τεράστια φοβισμένα μάτια, που δεν κοιτούσαν τίποτα. Ήμουν μονίμως ξαπλωμένη στο τελευταίο κρεβάτι, κοιτώντας έξω, το άπειρο.

Καθώς οι άντρες ήταν χωριστά από τις γυναίκες, εγώ ήμουν με τη μητέρα μου και τη γιαγιά μου, που έλειπαν όλη την ημέρα διορθώνοντας παπούτσια. Ο μπαμπάς ήταν σε άλλο στρατόπεδο, υπεύθυνος της σίτισης. Καμιά φορά, κατάφερνε να ξεγλιστρήσει τη νύχτα, να μου φέρει ένα κομμάτι ψωμί. Έτσι, είχα μονίμως στο στόμα μου μία μπουκιά ψωμί που σάπιζε, γιατί δεν την κατάπινα ποτέ. Ο βήχας και τα δέκατα ήταν η μόνιμη συντροφιά μου και η μητέρα μου φοβόταν ότι θα μείνω παράλυτη, διότι δεν σηκωνόμουν ποτέ απ' αυτό το κρεβάτι. Είχαμε έναν πολύ συμπαθητικό γιατρό, συγκρατούμενό μας, τον Αλαλούφ, στον οποίο, η μαμά έλεγε τις αγωνίες της. «Πώς θέλεις να σηκωθεί, αφού δεν έχει ερέθισμα και φοβάται τι μπορεί να της συμβεί;», της έλεγε πάντα καλοσυνάτα. Κάποια στιγμή στη ζωή μου, αιώνες αργότερα, σε μία συνέντευξη, με ρώτησαν: «Είχε άλλα παιδάκια εκεί; Παίζατε καθόλου;». Ακόμη κι η λέξη μου φάνηκε άγνωστη. «Παιχνίδι;» Τι θα πει αυτό; Ήταν μόνο άλλο ένα κοριτσάκι, λίγο μεγαλύτερο, το οποίο υποτίθεται ότι, έπρεπε να με προσέχει. Από τι άραγε; Αφού δεν κουνιόμουν από τη φωλιά μου.

Άλλη μία εικόνα που εμφανίζεται μπροστά μου χωρίς να ξέρω καν από πού... Είμαστε σε ένα τραίνο, κανονικό και εγώ είμαι ανεβασμένη σε ένα κιβώτιο κοντά στο παράθυρο. Ξαφνικά από μακριά βλέπω να πλησιάζουν ολοταχώς τρία αεροπλάνα. «Τι είναι αυτά;», ρώτησα και προτού τελειώσω τη φράση μου ένας καταιγισμός από βόμβες, επάνω μας. Το τραίνο σταμάτησε, άνοιξε τις πόρτες και ξαφνικά, βρέθηκα σαν πακέτο κάτω από το μπράτσο του μπαμπά, να πηδάμε στο άγνωστο. Βράχια, πέτρες, αγκάθια, δεν υπήρχε χρόνος για επιλογή. Από τότε η μασχάλη του μπαμπά, έγινε το καταφύγιο μου. Όποτε δεν ήταν στο σκηνικό ο πατέρας μου, ασχέτως αν ήταν ήρεμα, είχα ακατάσχετες διάρροιες, χωρίς κανέναν έλεγχο. Ακόμη και τώρα, ενήλικη, η διάρροια αυτή με ακολουθεί όταν φοβάμαι πολύ. Είναι το σήμα μου ότι, ο φόβος μου ξεπέρασε τη θέλησή μου.

???? ??? ????? ??? ???????, ???? ??? ??????, ???? ??? ???? ??????, ?? ???? ?? ???????????. ??? ???? ????? ??????, ?? ???????????? ??? ???????????? ??? ???????? ??? ??? ??????????, ?????? ???????. ??? ????????????? ???????, ????? ??????? ?? ?????????? ????, ?? ????????? ??????. ??? ???????, ???????? ???? ????? ? ????? ??? ????????? ????????????, ??????? ?????. ?????? ??? ????? ??????? ??? ?????? ?????, ?????? ???? ?? ?? ?????? ?? ???????? ? ?? ???????? ??? ????? ??? ???????. ?????? ?????, ????? ??? ????? ??? ?? ???? ?? ??????????, ????????? ?? ????????? ??? ?? ??? ??? ????????.

Μόνο πολλά χρόνια αργότερα, όταν ο Στίβεν Σπίλμπεργκ δημιούργησε τη Shoah, ίδρυμα αφιερωμένο στο Ολοκαύτωμα, ξετυλίχτηκε μία τρομακτική εικόνα και αναμνήσεις, που οι άνθρωποι δεν ήθελαν καν να τις μοιραστούν. Τότε, για πρώτη φορά, η γενιά μου εγώ ονομάστηκα "Child Survivor" και έψαξαν μέσα μας, να βρουν ανομολόγητους φόβους και αγωνίες. Έπαιζα ένα παιχνίδι ερωταπαντήσεων, μόνη μου, για πολλά χρόνια. Τι προτιμάς να σπάσεις το πόδι σου ή να πάρουν τον μπαμπά σου οι Γερμανοί και μία σωρεία άλλων εφιαλτικών σεναρίων. Όταν, μεγάλη πια, έβλεπα τον Ταρζάν στο σινεμά τον παρομοίαζα με τον πατέρα μου. Μόνο που αντί για μαχαίρι στο στόμα, για να σκοτώσει τον κροκόδειλο, είχε ένα παιδάκι στη μασχάλη το οποίο, ούτε έβλεπε ούτε καταλάβαινε τι συνέβαινε.

Το μυαλό μου δίχως όριο, προσπαθεί να συμμαζέψει τα ασυμμάζευτα. Είπαμε. Οι αναμνήσεις δεν έχουν τάξη. Έρχονται χωρίς να τις περιμένεις και καμιά φορά, φεύγουν γρήγορα, φοβισμένες κι αυτές από την αγριάδα τους. Πίσω στον φεγγίτη, στη φωλιά με το αχυρένιο στρώμα που τσιμπάνε οι ψύλλοι κι εγώ μετρούσα τους κοριούς στον τοίχο. Για πολλά χρόνια και στην επιστροφή μας, μετρούσα τις ατελείωτες ουρές από κοριούς. Μικρά, σιχαμένα, καφέ ζωύφια, σε στρατιωτικό σχηματισμό, ανέβαιναν τους τοίχους.

Απέναντι από το στρατόπεδο, ήταν ένα άλλο στρατόπεδο ανδρών εργατών. Από τον φεγγίτη μου, βλέπω ένα τεράστιο κάρο με ξύλινα ψηλά πλάγια και άλογα να το σέρνουν. Από κάτω δύο εργάτες πετούν με τάξη και πειθαρχία, γυμνά, σκελετωμένα, πτώματα ανδρών, στο κάρο. Όταν κάποια στιγμή το κάρο γέμισε, ανέβηκε ένας αξιωματικός, με μαύρη δερμάτινη μπότα και άρχισε να πηδάει πάνω στα πτώματα για να κάτσουν και να χωρέσουν κι άλλα. Δεν ξέρω τι κατάλαβα, αλλά αυτή ήταν η χειρότερη ανάμνησή μου Έβαλα τα κλάματα. Προσπαθούσαν να με παρηγορήσουν. Από τι άραγε; Πάντως, δεν φόρεσα ποτέ στη ζωή μου μαύρη δερμάτινη μπότα.

Τα δέντρα δεν τα θυμόμουν καθόλου. Ήμουν στην Πολωνία από πολύ μικρή μέχρι αρκετά μεγάλη. Η φράση «τον πήγαν στην Πολωνία», σήμαινε για μένα τον πήγαν στο θάνατο. Ακόμη και μεγάλη, γνωρίζοντας ότι, η Πολωνία ήταν κράτος, εξακολουθούσε να μου θυμίζει θάνατο.

Phoca PDF

Προσπαθώ να φέρω πίσω εικόνες. Αδύνατον. Ποια ήταν η καθημερινότητά μου; Έβγαινα καθόλου από αυτό το παράπηγμα; Το μυαλό κρατάει σφιχτά αυτά που το φόβισαν και το πόνεσαν τόσο πολύ. Κάποια μέρα, ξυπνάω με 40 πυρετό. Καθόλου περίεργο, αφού ο βήχας μου δεν σταματούσε. Η μητέρα μου ήταν μία γυναίκα πολύ όμορφη, πολύ εύθραυστη και λεπτοκαμωμένη. Επειδή δεν μπορούσε να μείνει μαζί μου να με φροντίζει, έκανε κάτι που σημάδεψε τη ζωή μου ολόκληρη. Πήγε στον φίλο μας τον γιατρό και του ζήτησε να της βγάλει το νύχι από το πρώτο δάχτυλο. Έτσι, θα ήταν άρρωστη δίπλα μου. Το λέω και συγκινούμαι. Πράξη απίστευτης αγάπης. Χωρίς φάρμακα, χωρίς νάρκωση, να ξεριζώσεις ένα νύχι, ήταν κάτι αδιανόητο. Και η λεπτεπίλεπτη μανούλα μου, με την τεράστια δύναμη, όπως θα μάθαινα αργότερα το έκανε εν ψυχρώ. Πολλά χρόνια μετά, όταν ηλικιωμένη πια, της χάιδευα τα χέρια, τα δάχτυλά μου έπαιζαν με το βγαλμένο νύχι που ήταν πιο χοντρό και πιο σγουρό από τα άλλα. Μία πράξη που μόνο μία μάνα θα μπορούσε να κάνει. Έμεινε στο κρεβάτι δίπλα μου, εφόσον βεβαιώθηκαν ότι δεν μπορούσε να δουλέψει και σιγά-σιγά, με αγκαλιά και ζέστη από το κορμί της, συνήλθα στοιχειωδώς.

Άλλη ανάμνηση πολύ ζωντανή, ήταν τα φυλάκια γύρω από το στρατόπεδο. Δύο σειρές ηλεκτροφόρα σύρματα, με μία απόσταση δύο μέτρων, και σε πυκνά διαστήματα ψηλά φυλάκια με στρατιώτες οπλισμένους και προβολείς, που έκαναν το γύρο κάθε λεπτό. Επειδή κυκλοφορούσαν φήμες ότι θα χώριζαν τους γονείς από τα παιδιά τους, προσπαθούσαν με κάθε τρόπο να μου μάθουν το όνομά μου, από πού είμαι, πώς έλεγαν τους γονείς μου, τι δουλειά έκανε ο πατέρας μου. Εγώ απαντούσα σταθερά ότι ο μπαμπάς μοιράζει το ψωμί. Αδύνατον να ξεκολλήσω.

Αναρωτιέμαι τώρα, δεν ήξεραν ότι αν μας χώριζαν ήταν το οριστικό τέλος όλων μας; Δεν ξέρω και δεν έμαθα ποτέ, αν ήξεραν τι γινόταν στον υπόλοιπο κόσμο και το αξιοπερίεργο, δεν το συζητήσαμε ποτέ. Αν λ.χ. ήξεραν ότι κοντά ή μακριά τους υπήρχαν αμέτρητα στρατόπεδα θανάτου με θαλάμους αερίων και κρεματόρια. Νομίζω ότι, οι φήμες κυκλοφορούσαν, αλλά ίσως και ως ανάγκη επιβίωσης, να μην ήθελαν να τις πιστέψουν. Στο παράπηγμά μας, ήταν και πολλές Ολλανδές κρατούμενες, με αποτέλεσμα να μάθω άπταιστα Ολλανδικά και Γερμανικά. Κάποια στιγμή, ενήλικη, πολλά χρόνια μετά, άρχισα μαθήματα Γερμανικών, διότι, μου είπαν ότι, η μνήμη τα φέρνει πίσω. Μου αρέσουν οι γλώσσες και, δυστυχώς, είναι μία γλώσσα απαραίτητη. Δεν ξέρω σε ποιο συρτάρι, σε ποιο χρηματοκιβώτιο, του μυαλού μου είναι χαντακωμένα, διότι παρ' όλες τις προσπάθειες, δεν μου γύρισε τίποτα. Έτσι, καθώς δεν μου άρεσε η γλώσσα για ευνόητους λόγους, εγκατέλειψα την προσπάθεια.

Τελικά, η μόνη ανάμνηση που μου έμεινε σαν πυρσός αναμμένος ήταν το κάρο με τους νεκρούς σκελετωμένους εργάτες. Και βέβαια, ο βομβαρδισμός του τραίνου και το σάλτο του πατέρα μου. Το Bergen Belsen, ήταν στρατόπεδο καταναγκαστικής εργασίας. Δεν είχε θαλάμους αερίων, ούτε κρεματόρια. Το ότι δεν είχε θαλάμους αερίων, δε σήμαινε ότι, δεν είχε άπειρους νεκρούς από ασιτία, από επιδημίες και τις απίστευτα κακές συνθήκες διαβίωσης.

Κάθε πρωί πριν το χάραμα ξεκινούσε πομπή ανδρών, με τις ριγέ στολές τους, πολλές φορές ξυπόλυτοι και πήγαιναν στοιχισμένοι για να σπάνε πέτρες. Για ποιο λόγο, κανείς δεν ήξερε. Και, αντίστοιχα, οι γυναίκες έφευγαν για το εργοστάσιο παπουτσιών. Το βράδυ, γινόταν το περίφημο "appel": στοιχισμένοι όλοι μπροστά στα παραπήγματα, αφού τους άφηναν αρκετή ώρα στη βροχή και το αγιάζι, αξιωματικοί με σκυλιά εξακρίβωναν αν είχαν γυρίσει όλοι. Μερικά πράγματα δεν ξέρω αν τα θυμάμαι πραγματικά, αν είναι από διηγήσεις ή από άπειρα έργα ή βιβλία που είδα και διάβασα αργότερα. Οι φήμες, βέβαια, ότι ο πόλεμος τελειώνει, ότι οι σύμμαχοι προχωρούν, οργίαζαν. Ίσως να ήταν και «χάπια ενδυνάμωσης», για να αντέχουν. Κάποια φορά, κοντά σε ένα συρματόπλεγμα, ένας στρατιώτης μου έδωσε ένα κομματάκι σοκολάτας. Δεν ήξερα καν τι είναι, αλλά η γεύση του ήταν απαλή και γλυκιά. Όταν το διηγήθηκα, έφαγα μία ωραία κατσάδα. «Δεν θα ξαναπλησιάσεις ποτέ. Κάνουν τους καλούς τώρα που χάνουν, για να κερδίσουν την εύνοια των κρατουμένων αργότερα. Για μένα βέβαια, όλα αυτά ήταν κινέζικα, όμως η γεύση της σοκολάτας μου έμεινε γλυκιά και δεν ξαναμίλησα σε κανέναν.

Είναι αμήχανο να ψάχνεις στο χάος του μυαλού σου και να εισπράττεις ασάφεια, σκοτάδι, ημίφως και εφιαλτικά δέντρα. Ένα βράδυ, μεγάλη αναταραχή. Μαζεύουν κρατούμενους σε φορτηγά, σε τραίνα, τρέχουν πάνω-κάτω και τα "Raus" και "Schnell", πάνε κι έρχονται, φοβιστικά. Στοιβάζονται όλοι στα τραίνα, με τον λαιμό στεγνό, περιμένοντας τα χειρότερα. Μήπως ήρθε η σειρά μας γι αυτά που ακούμε τόσον καιρό; Μήπως θα γίνουμε κι εμείς καπνός που μυρίζει απαίσια; Στοιβαγμένοι στο τραίνο, αναζητώντας ίσως από τον διπλανό λίγη ζεστασιά, ίσως λίγη προστασία, ίσως τέλος, λίγη ανθρώπινη επαφή. Κάποια στιγμή, το τραίνο αγκομαχάει, πιο σιγά, πιο σιγά και τέλος σταματάει. Είναι εικόνες που λίγο θυμάμαι, λίγο έχω μάθει απέξω. Κάποιος ανοίγει τις βαριές πόρτες του τραίνου και μερικοί θαρραλέοι κατεβαίνουν, περιμένοντας σκυλιά να ορμήσουν πάνω τους. Τίποτα. Από μακριά, ακούγονται θόρυβοι, φωνές και χλιμιντρίσματα αλόγων. Σε λίγο, αλλιώτικοι στρατιώτες βρίσκονται μπροστά μας. Όχι λιγότερο φοβιστικοί, αλλά με άλλον τρόπο. Ανοίγουν τις πόρτες, προτρέπουν τον κόσμο να κατέβει και μιλούν μία άλλη γλώσσα: Ρωσικά.

Εκείνη τη στιγμή, έγινε μία έκρηξη ανάμεσα σ' αυτούς τους ζωντανούς νεκρούς και τους ελευθερωτές τους. Κανείς δεν καταλάβαινε τίποτα, αλλά τίποτα δεν μπορούσε να είναι χειρότερο απ' αυτά που πέρασαν. Γέμισαν οι γραμμές του τραίνου τρόφιμα, που κανείς δεν ήξερε τι είναι. Έπεσαν όλοι επάνω, γιατί η πείνα τους είχε θερίσει δύο χρόνια ατελείωτα. Θυμάμαι καθαρά έναν κουβά εμαγιέ, χλωμό, κίτρινο, με δύο μπουκέτα λουλούδια δεξιά και αριστερά. Τον θυμάμαι για χρόνια θα πρέπει να τον πήραμε σπίτι. Ο κουβάς ήταν γεμάτος ζάχαρη και ζβίγγους. Δοκίμαζαν να μου δώσουν κάτι κι εγώ είχα για όλα μία συγκρατημένη αηδία. Σε λίγη ώρα, όλο αυτό το πλήθος έκανε εμετό στις γραμμές. Μετά από τόσον καιρό ασιτία, κανένα στομάχι δεν άντεξε τόση τροφή μαζεμένη. Ούτε η νύχτα, ούτε η παγωνιά φαινόταν να επηρεάζει κανέναν.

Το τραίνο σφύριξε κι όλοι γύρισαν με ανάμεικτα συναισθήματα, καθώς ποτέ δεν ξέρεις τι πρόκειται να σου συμβεί. Μας πήγαν εκεί κοντά, σε ένα γερμανικό χωριό, το Troebits. Εκεί εγκατασταθήκαμε, με όσο φόβο ήρθαμε. Ο φόβος κολλάει στο πετσί σου και δύσκολα απαλλάσσεσαι. Μέναμε σε ένα δίπατο σπίτι. Οι ιδιοκτήτες του μετακόμισαν στο ισόγειο, εμείς στη μέση και μία φιλική οικογένεια στο επάνω πάτωμα. Όταν λέω εμείς, εννοώ τον πατέρα μου, τη μητέρα μου, τον παππούς και τη γιαγιά, από τη μαμά και τον αδελφό της, ένας νεαρός έφηβος που ήταν και το ίνδαλμά μου. Θυμάμαι μία μεγάλη κουζίνα με μαρμάρινη γούρνα, ένα δωμάτιο με λοξά τζάμια, που επιτέλους μας άφηναν να δούμε τον σπάνιο ήλιο. Όλο αυτό το σκηνικό, μετά τη μιζέρια του στρατοπέδου, ήταν για όλους μας το μεγαλύτερο σκαλοπάτι της πολυτέλειας.

Όλοι έψαχναν ανάμεσα στους νεοαφιχθέντες νέα για τη μεγάλη οικογένεια θείων, αδελφών, ξαδέλφων που εξανεμίστηκαν στην κυριολεξία. Όλοι ανεξαιρέτως κάποιον έψαχναν εκλιπαρώντας για ένα νέο που θα τους έδινε θάρρος. Το γεγονός ήταν

Phoca PDF

ότι, είχαμε ελευθερωθεί από τους Ρώσους, οι οποίοι ήταν όμορος στρατός με αυτόν που αφήναμε, με τη διαφορά πως δεν μας κατέτρεχαν. Όλες οι γυναίκες ήταν τρομοκρατημένες, διότι, βίαζαν κατά κόρον, μία δεύτερη αιχμαλωσία. Πρώτη φορά, έβλεπα τη μητέρα μου και τη γιαγιά μου με μαντήλια φορεμένα βαθιά στο κεφάλι και να βγαίνουν όσο το δυνατόν λιγότερο έξω. Το σπίτι είχε ένα μικρό κήπο με φυτεμένα διάφορα λαχανικά και φρούτα. Μία μέρα, βγήκα με ένα καλαθάκι να μαζέψω λίγες φράουλες, γιατί δεν ήξερα ούτε τι γεύση έχουν. Ξαφνικά, εμφανίστηκε στην είσοδο, στο ισόγειο, η ιδιοκτήτρια. Τυπικό δείγμα Γερμανίδας, χοντρή, γαλανή, με κοτσίδα στα μαλλιά, έβαλε τα δύο χέρια στη μέση, χειρονομία που μέχρι τώρα μου είναι φρικτή και αφόρητη, και με τον χαρακτηριστικό τρόπο της «γλύκας των Γερμανών», μου λέει: «Δεν ντρέπεσαι να κλέβεις φράουλες;» Γυρνάω ατάραχη κι εγώ, που σχεδόν δεν άνοιγα το στόμα μου και της απαντώ σε άπταιστα γερμανικά: «Εγώ να ντρέπομαι που μαζεύω λίγες φράουλες ή εσείς που χωρίζατε τα παιδάκια από τους γονείς τους και τα αφήνατε απροστάτευτα;» Όλη μου η οικογένεια και οι φίλοι ήταν στα παράθυρα άλαλοι, περισσότερο από την ψυχραιμία και τη σοβαρότητα με την οποία της απάντησα. Θυμάμαι ότι, εκείνη τη στιγμή, από το ύψος των πέντε μου χρόνων, ένιωσα ανώτερη από τη γυναικούλα με τα χέρια στη μέση και την κοιτούσα αφ' υψηλού. Τελικά, φάνηκε ότι τα ατελείωτα μαθήματα για την καταγωγή μου και όλη μου την οικογένεια, έπιασαν τόπο, παρόλο που άργησα τόσο να το καταλάβω.

Η σκηνή αυτή, με διάφορες παραλλαγές, έμελλε να επαναληφθεί άπειρες φορές στη ζωή μου και οι απαντήσεις μου σκλήραιναν όσο μεγάλωνα κι όσο το πυρωμένο σίδερο είχε μπει στη σάρκα μου. Στο στρατόπεδό μας, δεν έβαζαν νούμερα στο χέρι, ερώτηση που μου έκαναν συχνά, αλλά αισθανόμουν ότι με μάρκαραν σαν τις αγελάδες με πυρωμένο σίδερο, όχι μόνο στο χέρι, αλλά και στην ψυχή.

Κάποια στιγμή καθόμουν κοντά σ' αυτά τα λοξά παράθυρα που αγαπούσα και ο Μαρσέλ, ο θείος μου, άρχισε να μου λέει ασυναρτησίες. Πήγα πανικόβλητη στη μητέρα μου και της είπα ότι τρελάθηκε. Το γεγονός ήταν ότι είχε πολύ υψηλό πυρετό και εξανθηματικό τύφο και παραμιλούσε συνέχεια. Εξανθήματα και ατελείωτος πυρετός, κράτησαν μέρες, διότι τελικά είχαμε επιδημία εξανθηματικού τύφου. Φυσικά, δεν ήταν δυνατόν, να τη γλιτώσω. Μία από τα ίδια κι εγώ. Με υψηλότατο πυρετό, με αποκορύφωμα, πέντε βουζούνια στο κεφάλι, τεράστια. Αποτέλεσμα; Έπρεπε να μου ξυρίσουν το κεφάλι ώστε να πάρουν αέρα, να στεγνώσουν για να μην μολυνθούν. Όλα αυτά, χωρίς κανένα φάρμακο, διότι η επιφύλαξη που είχαμε στα στρατόπεδα, μας είχε μείνει. Κανένας δεν ήθελε να πει ότι είχε ασθενή, διότι δεν ήξερε τι θα επακολουθούσε.

Νομίζω ότι, κάπου στο βάθος του χρόνου πέρα από συγγένειες και καταγωγές, από ομοιότητες και προσομοιώσεις άναψε μία μικρή φλογίτσα. Ποτέ δεν το φανταζόταν το κοριτσάκι με τα στρουμπουλά μαγουλάκια σαν φλογίτσα. Αυτή λοιπόν η φλογίτσα, πέρα, στα πολύ-πολύ περασμένα χρόνια, προσπαθούσε ποτέ παίζοντας, πότε τρεμάμενη, να επιβιώσει. Φαίνεται σχεδόν αδύνατο, με την αντικειμενική μάτια της σημερινής μέρας, να ακολουθήσεις τη διαδρομή της. Κοιτάζοντας πίσω, δεν μπορώ παρά να φοβηθώ αναδρομικά για το πώς δεν έσβησε όταν κινδύνευε να πεθάνει από εξανθηματικό τύφο, όταν δίπλα της έσκαγαν βόμβες πραγματικές και όχι κινηματογραφικές. Επέζησε. Συνέχισε τη διαδρομή της, πότε με φως πιο δυνατό, πιο λαμπερό και πότε τόσο αδύναμη που έλεγες ότι σβήνει. Η ζωή δεν χαρίζεται σε κανέναν. Πόσο μάλλον, σε μία φλογίτσα που προέρχεται από ένα αδύναμο κεράκι, ούτε από φυτίλι με πετρέλαιο, αλλά από κάποια άγνωστη πηγή, που την κρατούσε ζωντανή. Κάποια στιγμή, για να αντιμετωπίσει τους τυφώνες που αντιμετώπισε, έγινε πυρσός αναμμένος και άντεξε ακόμα και τα κύματα και τις καταιγίδες των εξελίξεων, χωρίς ούτε η ίδια να καταλάβει από πού προερχόταν η ανατροφοδότηση της. Σήμερα, η φλογίτσα υπάρχει ακόμη. Ανάβει σταθερά, χωρίς πολλές αναταράξεις, χωρίς να ψάχνει γωνίες που να μη φυσάει και να είναι προστατευμένη. Σχετικά ήρεμα, χωρίς φλόγα φουντωμένη, αλλά πάντα με το φως της να φωτίζει, βασικά το μέσα της, διότι αυτός πλέον είναι ο προορισμός και η δύναμή της.

Γυρίζω στο παρελθόν. Από θαύμα ο Μαρσέλ και εγώ αναρρώσαμε από αυτό το τέρας της αρρώστιας και με διάφορες ενέργειες, αποφασίζεται να μας στείλουν στις πατρίδες μας μέσω της U.N.R.R.A. (United Nations Relief and Rehabilitation Administration), οργανισμού που διευθετούσε την επιστροφή των κρατουμένων στον τόπο καταγωγής τους. Μας έδωσαν ρούχα. Σε μένα έδωσαν ένα πράσινο παλτό ενήλικα, που κρεμόταν και το πατούσα από παντού. Τα μανίκια περίσσευαν μισό μέτρο και είχα αποφασίσει ότι, δεν πάω πουθενά ντυμένη σαν κλόουν. Πρώιμη αντίδραση γυναικείας φιλαρέσκειας. Είχαμε ένα μαύρο αυτοκίνητο σαν μεγάλο ταξί και με αυτό, διασχίζοντας ούτε ξέρω ποιες χώρες και βουνά, βρεθήκαμε στην πολυαγαπημένη μας πόλη. Εγώ βυθισμένη στη ντροπή διότι, με ξυρισμένο κεφάλι, πέντε τεράστια βουζούνια στον αέρα και το περιβόητο, εφιαλτικό, πράσινο παλτό, έμοιαζα με φρικιό. Εικόνες που δε θα ξεχάσω ποτέ. Η μειονεξία μου, κι η ντροπή μου, με εμπόδιζαν να χαρώ και λούφαζα συνέχεια μέσα στο αυτοκίνητο.

Εδώ και χρόνια, η πόλη μας, τιμά τους «προγραμματισμένους στο χαμό», όπως τους ονόμασε ο Χριστιανόπουλος. Κάθε χρόνο, τέτοια μέρα, ακολουθώ μια πορεία που πριν από εμένα ακολούθησαν οι γονείς μου με ένα μωρό στην αγκαλιά και μια ατέλειωτη οικογένεια που δεν γνώρισα, παρά μόνο από διηγήσεις. Ο τόσο γνώριμος δρόμος, μετατρέπεται σε σιωπηλή έρημο, φορτωμένη φαντάσματα, άγνωστα και συγχρόνως τόσο οικεία. Ο τάδε θείος, τα νιόπαντρα ζευγάρια, τα παιδάκια που δεν πρόλαβαν να μεγαλώσουν. Νιώθω μια απέραντη μοναξιά, λες κι όλοι αυτοί οι συγγενείς να με παροτρύνουν να τους σεβαστώ και να μην τους ξεχάσω. Και ΔΕΝ ΞΕΧΝΩ. Κατά κάποιον τρόπο, ο χρόνος που περνά και με φέρνει πιο κοντά στην ημερομηνία λήξεως, οξύνει τις ελάχιστες παιδικές αναμνήσεις.

Ήμουν συνεπαρμένη από τα πολυπληθή νέα ζευγάρια Χριστιανών και Εβραίων, με τα καροτσάκια και τα παιδάκια στους ώμους. Ενωμένοι στο κοινό σύνθημα, ΠΟΤΕ ΞΑΝΑ! Έξω από τον παλιό σιδηροδρομικό σταθμό, τελικό προορισμό της πορείας, τα παιδιά της ΠΑΡΑΛΑΞΗΣ, έχουν δημιουργήσει ένα εκπληκτικό γκράφιτι, που απεικονίζει κρατουμένους σε στρατόπεδα. Είναι απίστευτα εκφραστικό και κάθε φορά που πλησιάζαμε, είχα μια ταχυκαρδία, μήπως το είχαν βεβηλώσει. Όπως και το μνημείο στο πανεπιστήμιο, στη θέση του παλιού νεκροταφείου, που είναι συνεχώς βεβηλωμένο.

ΠΗΓΗ: parallaximag.gr, 25.3.2022

Phoca PDF